Glosy k EHD

(se zřetelem na rok 2017)

- Část první, aneb pro ty, kteří se s výrazem EHD dosud nesetkali
  - Několik základních, často používaných termínů
  - Definice EHD
  - Cíle akce
  - Základní principy
  - Mezinárodní rozměr EHD
  - EHD v ČR

- Část druhá, aneb aktuálně o letošním ročníku EHD v ČR
  - Termíny konání
  - Národní téma
  - Národní zahájení
  - Doprovodné akce
  - Propagační materiály

- Část třetí, aneb komu a jak mohou EHD konkrétně prospět

- Praktické rady pro přihlašování památek a akcí k EHD 2017, aneb:
  - Kolik „to bude stát“
  - Jaké termíny je potřeba ohlídat
  - Postup při přihlašování památek a akcí

Část první, aneb pro ty, kteří se s výrazem EHD dosud nesetkali

Několik základních, často používaných termínů

Dny evropského dědictví – vžitý český překlad anglického názvu celoevropské akce **European Heritage Days (**zkratka **EHD)**.

Lokální garant - subjekt (právnická nebo fyzická osoba), který v dané lokalitě organizuje EHD - koordinuje přípravu, průběh a posléze i vyhodnocení EHD. Lokální garant je tedy základní jednotkou v hierarchii české organizační struktury EHD. Ta se opírá o komunální sféru - proto je nejčastěji lokálním garantem obec, město nebo městská část (jejich příslušný odbor, informační centrum, muzeum atp.), která EHD v příslušné lokalitě organizuje. Lokálním garantem ale může být i kterákoli jiná právnická či fyzická osoba, která pouze přihlásí k EHD "své vlastní" památky.

Osoba odpovědná za EHD – konkrétní osoba, která je lokálním garantem pověřena organizovat EHD (včetně přihlašování památek a akcí) a pro sekretariát EHD je kontaktním člověkem. Může se tedy stát, že soukromý majitel památky bude jak lokálním garantem, tak osobou odpovědnou za EHD. V případě obcí (nebo i jiných subjektů), které organizují EHD v určitém místě, pak tento člověk komunikuje s ostatními vlastníky či správci památek a je oním styčným bodem pro všechny přihlášené i pro sekretariát EHD.

Národní garant EHD – subjekt, který každoročně v ČR zajišťuje přípravu EHD, tj. sběr informací, vydání katalogů, tisk plakátů a propagaci v republice i v zahraničí. Roli

Národního garanta EHD vykonává **Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska**. Jeho sekretariát se pro tuto akci stává sekretariátem EHD.

- **Online katalog EHD** – elektronická podoba seznamu všech obcí, ve kterých je alespoň jedna památka či akce přihlášena k EHD v aktuálním roce. „Stránky" tohoto katalogu jsou členěny na čtyři části: **Památky** (jejich popis, foto a případně popis akcí v nich pořádaných), **Akce pořádané v dané lokalitě** (jejich seznam, popis, datum a místo konání), **Informační centrum** (vč. kontaktních údajů) a **Lokální garant.** Online katalog EHD je opatřen vyhledávačem, který používá standardních internetových technologií upravených dle specifik aktivity EHD. Přímo z katalogu lze prokliknutím zobrazit hledanou obec na e-mapě.

- **Doprovodná akce 2017 –** akce organizovaná lokálním garantem v rámci EHD, napomáhající k naplnění cílů a poslání EHD. Doprovodné akce mohou být pořádány lokálním garantem v dané lokalitě (čili mají vazbu na obec, město, městskou část, region,…) nebo jsou přímo vázány na památku, která je zpřístupněna v rámci EHD.

Definice EHD

Dny evropského dědictví jsou významnou kulturně poznávací společenskou akcí, která slouží k posílení historického povědomí v nejširších souvislostech se zvláštním důrazem na vnímání mezinárodního kontextu národního kulturního dědictví.

EHD rozšiřují a zvyšují všeobecné povědomí o našem kulturním dědictví. Pro širokou veřejnost zpřístupňují co nejvíce zajímavých a výjimečných památek, budov, objektů i prostor, včetně těch, které jsou jinak zčásti nebo celé nepřístupné. Nesoustřeďují se pouze na prohlášené historické památky, jako jsou hrady, paláce či katedrály, ale snaží se dosáhnout mnohem dále tak, aby byly zahrnuty i různé jiné objekty – národní parky, uhelné doly, vykopávky či rekonstrukce původních staveb, protiletadlové kryty, zříceniny, parníky atd. Otevírají dveře soukromých i veřejných budov (radnice, budovy soudů, školy, kanceláře, obytné domy atd.), které nebývají přístupny veřejnosti nebo pouze příležitostně a částečně. V objektech, které jsou běžně přístupné veřejnosti, a je v nich vybíráno vstupné, může být tento den vstup volný nebo by měl být nabízen speciální program (například zvláštní prohlídková trasa, koncert, výstava atp.). V rámci EHD je obdobným způsobem kladen důraz také na zpřístupnění movitého kulturního dědictví.

Cíle akce

Cíle EHD deklarované v základních dokumentech Rady Evropy

- zlepšit informovanost o jiných kulturách,
- chránit kulturní dědictví v nejširším slova smyslu,
- uznávat všechny kultury, bez ohledu na jejich rozšíření a prosazovat multikulturní přístup,
- nahlížet na kulturní dědictví jako na devizu, kterou lze využít v boji proti netoleranci a nesnášenlivosti,
- podporovat otevřený a svobodný pohled na kulturu, což má vliv nejen na rozvoj ekonomický, ale též na udržitelný rozvoj lidské společnosti,
- přivést Evropany blíže k jejich kulturnímu dědictví,
- chránit kulturní památky, které jsou neustále ohroženy (zvýšení prestiže soukromých a veřejných institucí zajišťujících ochranu památek vede k většímu uznání jejich práce),

- podporovat otevřenější postoj vůči ostatním (potírání xenofobie a rasismu, hledání vlastní identity, upevňování kolektivní paměti),
- v zájmu budoucnosti znovu posoudit a objasnit politické, sociální a ekonomické souvislosti kulturních hodnot minulosti.

Základní principy

- EHD jsou akcí, která není záležitostí pouze těch, jejichž posláním je profesionální péče o kulturní dědictví. Mají daleko širší záběr - celospolečenský a mezinárodní. Jsou výjimečné tím, že jejich úspěšnost závisí na konstruktivní komunikaci a efektivní spolupráci těch, kdo bezprostředně pečují o kulturní dědictví, s těmi, kdo do péče o něj zasahují zprostředkovaně. Jsou jedinečnou příležitostí k rozšíření vžitých komunikačních kanálů i tím, že jsou určeny nejširší veřejnosti. Mají-li být úspěšné, musí být přizpůsobeny na konkrétní situaci a nesmí se stát formálními.

- V rámci EHD nejde o mechanické zpřístupnění co největšího počtu památek zdarma (cílem není prohlídka významné, běžně otevřené památky bez vstupného). Jde o mimořádnou nadstandardní aktivitu, která ukáže novou souvislost, bolavé místo, úspěšný zásah ve prospěch jakékoliv památky, způsob, jakým se do procesu záchrany, ochrany či propagace památky mohou zapojit občané, otevře nové obzory žákům a studentům. Proto se při pořádání EHD klade tak velký důraz na animace a doprovodné akce. Tyto akce mohou být vázány na konkrétní památku, zpřístupňovanou v EHD, anebo mohou být vázány na určitou lokalitu – obec, město, městskou část, kraj, region…

- Lokální garant prostřednictvím osoby odpovědné za EHD přihlašuje památky a akce v daném místě do celostátního organizačního systému EHD, garantuje realizaci přihlášených aktivit a je národnímu sekretariátu partnerem při tvorbě katalogu a při sběru a hodnocení informací o průběhu příslušného ročníku EHD.

- Lokálním garantem (organizátorem EHD) může být každý vlastník – provozovatel - správce památky, nebo subjekt pořádající doprovodnou akci, přihlášenou k EHD. V rámci obce, města, městské části vyznívají EHD nejlépe, když mají jediného koordinátora (úřad samosprávy/příslušný odbor, informační centrum, muzeum atp.). EHD pak mají jednotnou koncepci a dramaturgii, v níž je možno maximálně využít kontaktů např. s partnerskými městy. Díky tomuto způsobu organizace přinášejí EHD daleko větší efekt, než když jsou koncipovány jako několik nekoordinovaných individuálních aktivit v jedné lokalitě.

- EHD by měly být organizovány tak, aby se staly významným fenoménem rozvoje a propagace trvale udržitelného cestovního ruchu (tj. takového, který neničí památky).

- EHD jsou příležitostí k hledání nových forem zpřístupnění kulturního dědictví.

- EHD je nutno chápat jako důležitý nástroj rozvoje občanské společnosti.

- EHD jsou vždy organizovány v září - termín konání vyhlašuje Národní garant EHD v souladu s celoevropským kontextem.

- Na všech objektech zařazených do programu EHD by měly viset vlajky EHD, na všech propagačních materiálech (i lokálních) by se mělo objevit logo EHD

- Památky a akce zahrnuté do programu EHD mají být přístupny: zdarma nebo za snížené vstupné nebo za vstupné dobrovolné s tím, že výtěžek bude použit opět na památky (opravy, prezentace atd.); je-li vybíráno plné vstupné (což metodiky Rady Evropy

nedoporučují), pak – jak se u nás stalo tradicí – je prohlídka zpestřena nějakou zvláštní nabídkou (koncert, vstup do jiného objektu poblíže zdarma…).

Mezinárodní rozměr EHD

EHD se konají od roku 1991 pod záštitou Rady Evropy. K jejich myšlenkám se dnes hlásí 48 zemí Evropské kulturní konvence.
Evropská kulturní úmluva (The European Cultural Convention) vytváří základy pro mezivládní spolupráci v oblasti vzdělávání, kultury, památek a kulturního dědictví, sportu a mládeže.
„Každá smluvní strana bude považovat předměty evropské kulturní hodnoty nacházející se pod její kontrolou za součást společného evropského kulturního dědictví, podnikne odpovídající opatření k jejich ochraně a zajistí k nim přiměřený přístup.“ (Článek 5)

Jednou z velmi výrazných charakteristik EHD je jejich mezinárodní rozměr. Je dán nejen tím, že každý rok probíhá oficiální celoevropské zahájení EHD v jiné zemi. Jeho těžiště spočívá především v partnerských kontaktech evropských měst. EHD jsou ideální příležitostí pro prohloubení vzájemného poznání, pro posílení kulturní výměny i pro oficiální setkání reprezentací partnerských měst i sídel. Možností, jak dát tomuto parametru EHD konkrétní obsah, je celá řada. Evropská unie naprosto jednoznačně tyto aktivity podporuje, což se projevuje mj. i nedávno vyhlášenou výzvou Evropské komise a Generálního ředitelství pro vzdělání a kulturu k předkládání projektů Podpora partnerství měst a obcí (twinning) s cílem stimulovat aktivní evropské občanství.

EHD mají od roku 1999 celoevropské téma «Evropa – společné dědictví». Účastnické země si volí své národní téma.
Celoevropská akce EHD je přímo řízena Radou Evropy, při němž funguje celoevropský sekretariát EHD, který od roku 2007 sídlí v Bruselu.

Informace o významu, historii EHD i o tom, kde a jak budou EHD probíhat, jsou zveřejňovány na Internetových stránkách Rady Evropy:

http://www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/Heritage/Ehd/
http://www.cnc.pt/jep/default1.htm.

EHD v ČR

Od roku 1991 se EHD pravidelně konají i v České republice, vždy okolo poloviny měsíce září. Od roku 1998 je jejich národním garantem Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, které vždy ve spolupráci s jedním z členských měst pořádá jejich národní zahájení. Partnery národního garanta jsou Ministerstvo kultury ČR a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

Místem, které naplňuje v ČR roli Národního koordinačního sekretariátu Národního garanta EHD je sekretariát Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska (Opletalova 29, 110 00 Praha 1, telefon 224 213 166, E-mail: info@shscms.cz).
Od roku 2001 se součástí Národního zahájení EHD stalo udílení titulu Nositel tradice lidových řemesel ministrem kultury ČR – více informací: http://www.mkcr.cz.

Souborné informace: http://www.ehd.cz.

Část druhá, aneb aktuálně o letošním ročníku EHD v ČR

Termín konání 9. – 17. září 2017

Termín konání EHD vyhlásil Národní garant EHD v souladu s celoevropským kontextem. Každý lokální garant rozhodne o dnu nebo dnech v tomto časovém rozmezí, kdy uspořádá „své“ EHD; k EHD mohou být přihlášeny i akce mimo vymezený termín.

Národní téma *„Památky a příroda“*

Národní zahájení *9. 9. 2017 - Chrudim*

Hostitelem Národního zahájení Dnů evropského dědictví bude město Chrudim. Město Chrudim a SHS ČMS připravují zajímavý program.

Doprovodné akce

EHD jsou příležitostí pro zvyšování zájmu dětí a mládeže o kulturní dědictví, například formou fotografických, malířských nebo hudebních soutěží nebo pořádáním speciálních prohlídek v památkových objektech pro školy...

EHD je vhodné využít k posílení širších regionálních vazeb - v programu EHD se například může objevit organizování exkurze po památkách v okolí.

Propagační materiály

- Plakát ve formátu 47 x 65 cm
- Vlajka o rozměrech 150 x 70 cm

Propagaci a popularizaci jsou věnovány

- Internetové stránky www.ehd.cz, které přinášejí úplný přehled otevřených památek a doprovodných akcí v
- Online katalog

Část třetí, aneb komu a jak mohou EHD prospět

Dny evropské dědictví jsou v každém případě příležitostí ke zvýšení cestovního ruchu (domácího i zahraničního). Mají však i druhou, neméně významnou dimenzi – tabulka jednoduchým způsobem naznačuje, jaký přínos mohou od EHD očekávat jejich organizátoři:

- Organizátoři, pořadatelé akce

státní správa	• posílení prestiže státní politiky v oblasti péče o kulturní dědictví • posílení prestiže státní správy na úseku památkové péče • posílení vlivu územních pracovišť NPÚ • pozitivní vliv na růst cestovního ruchu ve státě • možnost otevřeně ukázat na bolavá místa péče o kulturní dědictví • zpětná vazba
územní samospráva (obce, kraje)	• přispět ke kulturnímu povědomí obyvatel obce, kraje • posílení kulturní politiky obce, kraje • podpora zdravého místního a regionálního patriotismu • posílení kontaktů s partnerskými městy • participace obce, kraje v rámci aktivit EU • pozitivní vliv na růst cestovního ruchu v lokalitě,

	regionu • poukázání na konkrétní problémy péče o kulturní dědictví v lokalitě • zpětná vazba
spolky, občanská sdružení	• možnost zapojení se vlastními aktivitami do široce chápaného rámce péče o kulturní dědictví • obohacení vlastního směřování • posílení vazeb se státní správou a samosprávami • zpětná vazba
církve a náboženské společnosti	• posílení pozitivních vazeb mezi církvemi a státem a mezi církvemi a obcí • upevnění povědomí o architektonickém a kulturním dědictví souvisejícím s křesťanstvím a židovstvím • zpětná vazba
muzea, archivy, galerie	• další příležitost jak propagovat své aktivity v oblasti ochrany kulturního dědictví v nových souvislostech
ostatní vlastníci památek	• společenské ocenění jejich vztahu ke kulturní památce • možnost přímého ekonomického efektu či reklamy v souvislosti se způsobem využití

- Příjemci akce

Veřejnost, která se sestává ze všech věkových kategorií. Doprovodné akce, konané v rámci EHD, jsou podstatné v tom, že nenásilnou formou přivádějí veřejnost k elementárnímu vztahu ke kulturnímu dědictví, vytvářejí ve společnosti podmínky pro vnímání kulturně-společensko-historických souvislostí a tím přispívají k základním cílům EHD: upozorňovat a poukazovat na uchovávání a využívání kulturního odkazu minulosti národa. Především žákům, studentům a mladým lidem slouží nejen k poznání nových obzorů znalostí, ale i jako inspirace k volnočasovým aktivitám, které mohou posléze přerůst v trvalý zájem nebo profesi. Všeobecně EHD přispívají k signálnímu poučení o stavu i o aktuálních problémech péče o památky v širších souvislostech. Nepochybně akce, konané v rámci EHD, přispějí nejen k poučení, ale i ke kvalitní zábavě občanů.

Praktické rady pro přihlašování památek a akcí k EHD 2017, aneb:

Kolik „to bude stát“

V měřitelných jednotkách, korunách českých, včetně DPH (SHS ČMS není plátcem):

- Cena za uveřejnění jedné památky (s ilustrační fotografií i bez ní):
  - pro člena SHS ČMS a neziskové organizace 50,-
  - pro nečlena SHS ČMS 250,-
- Cena vlajky EHD 320,-
  (cena předpokládaná, skutečná podle nákupní ceny)
- Cena plakátu EHD 20,-

Poznámky:

- příspěvkové organizace MK ČR a církve jsou osvobozeny od plateb za zveřejnění památek; prvně jmenovaným nebude účtován ani propagační materiál vyjma vlajek,
- za jakoukoli distribuci materiálů sekretariát účtuje poštovné.

Jaké termíny je potřeba ohlídat

- v současné době – možnost registrace lokálních garantů s tím, že po zaevidování do systému EHD 2017 bude osoba odpovědná za EHD e-mailovou poštou vyrozuměna o zahájení přihlašování památek a akcí
- 1. dubna 2017 – začátek přihlašování památek a akcí k EHD 2017
- květen 2017 – zpřístupnění Online katalogu EHD na Internetových stránkách www.ehd.cz (budou obsahovat pouze informace, které lokální garanti již zveřejní)
- 14. července 2017 – uzávěrka pro překlady
- 11. srpna 2017 – uzávěrka pro inzerci v tisku
- srpen 2017 – začátek distribuce plakátů a vlajek EHD 2017

Postup při přihlašování památek a akcí

Na www.ehd.cz je na úvodní stránce k dispozici podrobný návod k přihlašování k EHD

Stručný návod zde:

- otevřít Internetový portál http://www.historickasidla.cz/cs/dny-evropskeho-dedictvi/
- do přihlašovacího okna zadat uživatelské jméno a heslo, které jste si zvolili při registraci
- přihlašovat památky, akce, objednávat materiály

☺ ! nezapomenout ! ☺

- telefon 224 213 166, 224 237 558 nebo e-mail info@shscms.cz, kde pracovnice sekretariátu SHS ČMS jsou připraveny Vám poskytnout radu či pomoc
- že Vy, kteří přihlašujete památky a akce, jste tvůrci všech výstupů, že kvalita, přesnost a aktuálnost Vašich informací i fotografií pak ovlivňuje celkovou úroveň obou katalogů
- po vyplnění všech objednávek vytisknout fakturu
- na termín uzávěrky pro překlady = **14. 7. 2017**
- na termín uzávěrky pro inzerci v tisku = **11. 8. 2017**

Tomuto konkrétnímu kroku však předchází pečlivá příprava každého z Vás. Dovolte, abych právě proto Vám vyjádřila úctu k Vaší nelehké, ale nesmírně významné práci na tomto poli a slíbila alespoň to, co je v silách mých osobních a mých kolegů: veškerou součinnost při přípravě těch letošních EHD. Hodně invence, sil, trpělivosti i radosti z tohoto smysluplného konání přeje

Květa Vitvarová, ředitelka SHS ČMS

© Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, 2017
Při zpracování tohoto materiálu jsem využila metodický materiál, který vytvořily v předchozích letech PhDr. Anna Matoušková a PhDr. Jana Kobzová.